

RINGKASAN UMUM RPH 2026-2035

PENGENALAN

Rancangan Pengurusan Hutan (RPH) adalah suatu dokumen rujukan rasmi yang disediakan oleh Jabatan Perhutanan Negeri dan diluluskan oleh Pihak Berkuasa Negeri bagi dilaksanakan untuk tempoh sepuluh (10) tahun sebagai panduan yang penting ke arah pengurusan sumber hutan yang berkesan di dalam negeri berkenaan. Sehubungan dengan itu, penyediaan RPH adalah bertujuan menyediakan perancangan strategik yang cekap dan berkesan bagi aktiviti pentadbiran dan pengurusan, pengusahhasilan, pembangunan dan pemeliharaan serta pemuliharaan dalam Hutan Simpanan Kekal (HSK) yang dimaksudkan. Ringkasnya, RPH adalah dokumen utama yang sangat penting disediakan bagi pihak yang bertanggungjawab menguruskan sesuatu HSK yang berkenaan. Pengurusan hutan di Malaysia amnya dan di negeri Pahang khususnya telah mengamalkan prinsip-prinsip Pengurusan Hutan Secara Berkekalan (PHSB) selaras dengan definisi pengurusan hutan secara berkekalan sebagai satu proses mengurus hutan kekal. Definisi ini juga merangkumi keperluan untuk mencapai satu atau lebih objektif pengurusan yang ditetapkan mengenai pengeluaran dan perkhidmatan hutan yang berterusan tanpa pengurangan nilai yang tidak wajar yang memberi kesan yang tidak diingini terhadap persekitaran biofizikal dan sosial (ITTO, 1992). Perlaksanaan pengurusan hutan secara berkekalan juga diperkukuhkan lagi dengan pelaksanaan pensijilan pengurusan hutan. Pensijilan pengurusan hutan dilaksanakan mengikut satu piawaian yang ditetapkan iaitu Kriteria dan Petunjuk Malaysia untuk Pengurusan Hutan Mampan (MC&I SFM) bagi memastikan pengurusan hutan di Semenanjung Malaysia diurus secara berkekalan. Menurut Akta Perhutanan Negara 1984, Seksyen 2(1) "Rancangan Pengurusan Hutan" didefinisikan secara umum sebagai "suatu rancangan kendalian yang berhubungan dengan aktiviti atau program silvikultur, ekonomi atau pemuliharaan yang ditetapkan bagi sesuatu hutan simpanan kekal tertentu atau sebahagian daripadanya untuk memastikan pengambilan, penanaman semula dan pemuliharaan pokok yang teratur mengikut prinsip perolehan berkekalan". Selain itu, keperluan menyediakan RPH adalah kewajipan kepada Pengarah Perhutanan Negeri (PPN) seperti dalam peruntukan Seksyen 4, Akta Perhutanan Negara 1984 yang meliputi penyediaan dokumen RPH, rancangan penghutan semula dan penyediaan dokumen kajian separuh penggal RPH. Bagi memenuhi keperluan tersebut, penyediaan RPH Negeri Pahang bagi tempoh 2026–2035 adalah penting kepada Jabatan Perhutanan Negeri Pahang (JPNP) dalam mentadbir, memelihara dan mengurus hutan secara lestari di peringkat negeri untuk tempoh 10 tahun akan datang. Penyediaan RPH Negeri Pahang (2026-2035) ini juga 21 adalah kesinambungan kepada RPH Negeri Pahang (2016-2025) serta Kajian Separuh Penggal RPH Negeri Pahang (2016-2025). Penyediaan RPH Negeri Pahang (2026-2035) ini meliputi rancangan pengurusan bagi keseluruhan HSK bagi negeri Pahang bagi tempoh 10 tahun berpanduan kepada Panduan Penyediaan Rancangan Pengurusan Hutan bagi Negeri-negeri di Semenanjung Malaysia (Kemaskini 2023) yang disediakan oleh Ibu Pejabat Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia (JPSM).

MATLAMAT DAN OBJEKTIF

Matlamat RPH Negeri Pahang bagi tempoh 2026- 2035 adalah untuk menjamin kelestarian bekalan sumber kayu dan peranan hutan bagi keperluan Pembangunan ekonomi dan sosial serta kelestarian perkhidmatan alam sekitar melalui pengurusan hutan secara berkekalan. Dokumen RPH adalah suatu dokumen yang disediakan oleh JPNP yang mengandungi maklumat mengenai dasar, objektif dan strategi-strategi pengurusan dan pentadbiran kawasan HSK. Ia adalah dokumen penting sebagai panduan dan rujukan jangka panjang kepada pengurusan hutan dalam usaha untuk menjamin

pengeluaran hutan dan perkhidmatan berkualiti sejajar dengan konsep pengurusan hutan secara berkekalan.

Matlamat dan objektif yang dinyatakan di dalam dokumen ini akan dikekalkan bagi tempoh sekurang-kurangnya sepuluh tahun (2026 hingga 2035). Kajian akan dijalankan dari semasa ke semasa, selaras dengan keperluan semasa dan akan datang, serta keperluan untuk memenuhi perubahan dalam dasar, konsep, strategi dan kaedah-kaedah berkaitan dengan pengurusan hutan itu sendiri. Dalam pada itu, objektif jangka panjang dan misi Jabatan akan dikekalkan sejajar dengan hala tuju JPNN. Untuk menjamin keberkesannya, rancangan ini disediakan berteraskan kepada sistem pengawalan dan pemantauan yang kukuh. Dokumen RPH ini mengandungi senarai lengkap strategi dan pelan tindakan yang akan diikuti dan dilaksanakan oleh JPNN dalam usaha menguruskan ekosistem dan dirian hutan bagi tempoh 10 tahun akan datang. Ia juga turut mengandungi langkah-langkah cadangan bagi menghadapi dan mengurangkan kesan negatif daripada pelaksanaan pelbagai aktiviti perhutanan terhadap sumber kepelbagaian biologi, alam sekitar dan lain-lain ekosistem hutan. Dokumen RPH Negeri Pahang (2026- 2035) ini memberikan tumpuan kepada pengurusan sumber hutan asli dan ladang hutan, pemulihan dan pengurusan kawasan hutan terosot, ekopelancongan, pemuliharaan kepelbagaian biologi dan pengurusan industri berasas kayu. Bagi mencapai matlamat tersebut beberapa objektif telah ditetapkan seperti berikut:

- i. Mengurus sumber hutan terutamanya Hutan Simpanan Kekal (HSK) bagi menjamin kelestarian bekalan sumber kayu dan fungsi ekosistem hutan.
- ii. Mengekalkan pengeluaran sumber kayu yang optimum berdasarkan kepada Caturan Tebangan Tahunan (CTT) yang telah ditetapkan.
- iii. Melaksanakan amalan pengusahaan hutan seperti Sistem Pengurusan Memilih (SMS) secara sistematik dan terkawal.
- iv. Memperkukuhkan penubuhan ladang hutan bagi menjamin sumber bekalan kayu-kayuan bagi memenuhi keperluan industri perindustrian negeri.
- v. Mempergiatkan usaha-usaha pemulihan kawasan-kawasan hutan terosot di dalam HSK secara terancang melalui program penanaman semula.
- vi. Memperkukuhkan program Komunikasi, Pendidikan dan Kesedaran Awam (CEPA) bagi meningkatkan kesedaran masyarakat terhadap pemuliharaan dan pemuliharaan ekosistem hutan dan kepelbagaian biologi melalui pelbagai aktiviti.
- vii. Memperkasakan program perhutanan masyarakat terutamanya Masyarakat Orang Asli dalam menyediakan peluang ekonomi dan menyumbang kelestarian ekosistem hutan dan alam sekitar.
- viii. Memelihara dan memulihara kepelbagaian biologi terutamanya flora dan fauna dengan mengenal pasti, mengumpul dan mendokumentasi maklumat bagi tujuan membangun dan memelihara sumber hutan.
- ix. Mempertingkatkan mutu pengeluaran dan pertumbuhan industri berasaskan kayu bagi meningkatkan nilai tambah kepada industri dan hasil negeri.
- x. Memperkukuhkan pengurusan Taman Eko-Rimba (TER) dan Hutan Taman Negeri bagi mempromosikan ekopelancongan melalui pengukuhan tadbir urus dan operasi, pembangunan dan penyelenggaraan infrastruktur, pemantapan program pendidikan alam sekitar dan pemerkasaan ekonomi komuniti setempat di samping memastikan kelestarian ekosistem hutan.

KEPELBAGAIAN SPESIES FLORA

Kepelbagaian biologi negeri Pahang telah dikaji seawal di zaman penjajahan British lagi kerana dua kawasan tanah tinggi telah dijadikan kawasan peranginan penjajah iaitu Cameron Highlands dan Bukit Fraser. Sambil pegawai British dari Singapura datang beristirehat di kawasan beriklim bak sederhana mereka telah menjalankan kajian flora dan fauna. Di samping itu, Gunung Tahan juga telah menarik para penyelidik penjajah di samping penyelidik lain selepas Merdeka.

Bagi Cameron Highlands dan sekitarnya, maklumat mengenai kepelbagaian biologi khususnya flora telah disintesis oleh Abdul Rahman Abdul Rahim et al. (2011). Latiff dan Norhayati (2011) dan Mohd. Ridza Awang et al. (2021). Akhir sekali bagi Mossy Forest, Gunung Berinchang ia telah disintesis oleh Zahari et al. (2025).

Bagi Taman Rimba Kenong, Kuala Lipis, maklumat mengenai kepelbagaian biologi khususnya kepelbagaian spesies telah disintesis oleh Azahar Muda et al. (2007), Mohd. Paiz Kamaruzaman et al. (2016).

Bagi Pulau Tioman pula, Razali Jaman dan Latiff (1999) telah menyenaraikan kepelbagaian paku pakis atau pteridofit. Latiff et al. (1999) telah membincangkan vegetasi dan flora Pulau Tioman dan Zulkifli et al. (1999) telah juga menyenaraikan spesies paku pakis di Gunung Kajang, Pulau Tioman, Pahang.

Bagi Bukit Fraser dan kawasan sekitarnya kepelbagaian spesies flora telah disenaraikan oleh Latiff et al. (2001) dan Latiff et al. (2009). Liken wujud dengan populasi dan spesies yang melimpah di kawasan hutan tanah tinggi seperti di Bukit Fraser, Cameron Highlands dan Gunung Tahan. Lumut jati dan lumut hati juga wujud dengan populasi dan spesies yang melimpah di kawasan hutan tanah tinggi seperti di Bukit Fraser, Cameron Highlands dan Gunung Tahan. Paku pakis terdapat di semua jenis hutan daripada hutan tanah rendah hingga hutan tanah tinggi termasuk yang epifit.

Kiew (1998) telah menyediakan suatu senarai yang menyeluruh mengenai kepelbagaian spesies tumbuhan yang wujud di Bukit Fraser khususnya yang mempunyai nilai pemuliharaan. Sementara Chua dan Saw (2001) telah menyediakan senarai dan komposisi flora bagi Suaka Hidupan Liar Krau.

Bagi Hutan Taman Negeri Endau-Rompin (kini Hutan Taman Negeri Rompin) Shahrudin et al. (2004) telah mensintesis persekitaran fizikal dan kepelbagaian biologi yang mencakupi keunikan kepelbagaian biologi di Taman Negeri Rompin. Kepelbagaian spesies lumut jati terdiri daripada 92 spesies yang tergolong dalam 40 genus dan 19 famili. Bilangan ini mewakili ca. 19.8% daripada yang terdapat di Semenanjung Malaysia.

Kepelbagaian spesies paku pakis terdiri daripada 80 spesies yang tergolong dalam 43 genus dan 24 famili dan mewakili ca. 12.4% spesies yang terdapat di Semenanjung Malaysia.

Bagi tumbuhan tinggi atau tumbuhan berbunga mencakupi sejumlah 351 spesies dalam 186 genus dan 75 famili. Antara famili yang terkaya ialah Rubiaceae (28 spesies), Euphorbiaceae (26 spesies), Annonaceae (17 spesies) dan Lauraceae (16 spesies). Akhir sekali, Mohd. Hizamri et al. (2021) telah mempamerkan landskap Taman Negeri Rompin yang dianggap sebagai suatu dunia yang menakjubkan. Bagi kepelbagaian biologi spesies flora di kawasan Gunung Benom dan sekitarnya ia telah dirumuskan oleh Latiff et al. (2011).

KEPELBAGAIAN SPESIES FAUNA

Shahrudin et al. (2004) juga telah mensintesis mengenai kepelbagaian biologi spesies fauna di Hutan Taman Negeri Rompin. Secara khusus, kepelbagaian ikan terdiri daripada 32 spesies air tawar, fauna kupu-kupu terdiri daripada 89 spesies dalam 5 famili dan fauna riang-riang terdiri daripada 25 spesies dalam 12 genus dan 2 famili dan kemungkinan mendapat spesies baru adalah tinggi. Spesies

fauna amfibia terdiri daripada 19 spesies, avifauna terdiri daripada 127 spesies daripada 32 famili, mamalia kecil terdiri daripada 27 spesies, fauna primat terdiri daripada 7 spesies dan mamalia besar seperti harimau, tapir dan gajah. Bagi kepelbagaian spesies fauna kawasan Cameron Highlands dan sekitarnya ia telah disintesis oleh Abdul Rahman Abdul Rahim et al. (2011) dan Mohd. Ridza Awang et al. (2021) Bagi kawasan Taman Rimba Kenong, Azahar Muda et al. (2007) telah menyenaraikan kepelbagaian spesies fauna. Bagi kawasan Bukit Fraser dan sekitarnya, Latiff et al. (2001) telah menyediakan senarai kepelbagaian spesies fauna. Bagi kawasan Gunung Benom, Suaka Hidupan Liar, Latiff et al. (2011) telah mensintesis maklumat mengenai kepelbagaian spesies fauna hasil kajian para penyelidik.

KEPERLUAN PENILAIAN IMPAK ALAM SEKITAR (EIA)

Merujuk kepada status kualiti air sungai dan kualiti udara yang telah dinyatakan di atas, jelas menunjukkan pelbagai aktiviti yang dilakukan di dalam ekosistem hutan di bawah pengurusan JPNP tidak memberikan impak negatif yang bererti. Sehubungan itu, semua inisiatif berkaitan pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar yang telah dilaksanakan oleh JPNP dan pihak berkepentingan yang berkaitan, telah menunjukkan hasil yang berkesan. Ini termasuk pelaksanaan kaedah Pembalakan Kurang Impak (Reduce Impact Logging - RIL) dengan sokongan penggunaan teknologi, peralatan dan teknik usaha hasil yang dapat memastikan impak alam sekitar yang minimum. Pelaksanaan rawatan silvikultur selepas usaha hasil, juga menyumbang kepada impak alam sekitar yang minimum. Malahan pematuhan piawai yang telah ditetapkan bagi memenuhi keperluan pelaksanaan Pengurusan Hutan Secara Berkekalan (Sustainable Forest Management) bagi memenuhi keperluan piawai Kriteria dan Petunjuk Malaysia untuk Pengurusan Hutan Mampan (MC&I SFM) untuk keperluan pensijilan pengurusan hutan MTCSPEFC, yang juga memainkan peranan dalam mengurangkan impak kepada alam sekitar. Negeri Pahang yang masih kekal pensijilan MTCS-PEFC sejak tahun 2002 sehingga 31 Mei 2029, jelas telah mencapai tahap yang sangat baik dalam memastikan aktiviti usaha hasil hutan dan aktiviti berkaitan dengan ekosistem hutan tidak menjejaskan alam sekitar.

Namun begitu, bagi keperluan aktiviti pembangunan infrastruktur dan pembangunan sosioekonomi yang berteraskan perubahan guna tanah atau memberi impak kepada ekosistem hutan, ini memerlukan Penilaian Impak Alam Sekitar (EIA) disediakan dan dipatuhi. Sehubungan dengan itu, jika terdapat cadangan untuk aktiviti pembangunan atau antropogen baru seperti kegiatan pengkuarian, penubuhan hutan ladang, pembinaan hotel atau pusat peranginan serta lain-lain aktiviti sosioekonomi yang akan dibangunkan di dalam kawasan hutan, keperluan untuk menyediakan Laporan Penilaian Kesan Alam Sekitar (EIA) perlu disediakan (JAS, 2016). Selain itu, kajian penilaian makro kesan kepada alam sekeliling (Makro EIA) bagi aktiviti pengusahaan hutan di negeri Pahang perlu dilaksanakan. Ini terutamanya untuk menilai impak aktiviti usaha hasil hutan secara keseluruhan dalam negeri Pahang terutamanya untuk tempoh bermula tahun 2020 sehingga tahun 2030. Kajian penilaian ini dapat menentukan kesan kepada alam sekeliling, pelan pengurusan alam sekitar dan cadangan mitigasi sebelum, semasa dan selepas operasi pembalakan. Keperluan ini juga, adalah bagi mematuhi syarat dan kriterium yang ditetapkan di bawah Seksyen 34A (2c) Akta Kualiti Alam Sekeliling (1974) dan Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Aktiviti Yang Ditetapkan) (Penilaian Kesan Kepada Alam Sekeliling) 2015.

HIGH CONSERVATION VALUE AREA (HCV)

Pengurusan kawasan yang mempunyai Nilai Pemuliharaan Tinggi (High Conservation Value [HCV]) adalah suatu keperluan pensijilan pengurusan hutan di bawah Kriteria dan Petunjuk Malaysia untuk Pengurusan Hutan Mampan di Semenanjung Malaysia (MC&I SFM) di bawah Prinsip 9 iaitu Penyelenggaraan Kawasan yang Mempunyai Nilai Pemuliharaan Tinggi.

Pengurusan kawasan HCV adalah bertujuan untuk menyelenggara atau meningkatkan lagi kawasan-kawasan hutan tersebut dengan mengadakan program pemantauan bagi menentukan objektif pengurusan tercapai.

Matlamat pengurusan kawasan HCV adalah berpandukan kepada Panduan Pengurusan Kawasan yang Mempunyai Nilai Pemuliharaan Tinggi (HCV) dalam Hutan Simpanan Kekal (HSK) di Semenanjung Malaysia telah dikeluarkan melalui Pekeliling Ketua Pengarah Perhutanan Semenanjung Malaysia (PKPPSM) Bilangan 9 Tahun 2024.

Penubuhan suatu kawasan HCV di dalam HSK adalah berdasarkan kepada enam kategori berikut:

- i. HCV 1: Kawasan HSK yang mengandungi tahap nilai kepelbagaian biologi yang signifikan pada peringkat global, serantau dan kebangsaan (Contoh: spesies terancam yang tersenarai di dalam International Union for Conservation of Nature's (IUCN) Redlist dan spesies endemik).
- ii. HCV 2: Kawasan landskap yang besar, pecahan ekosistem dan landskap hutan yang signifikan pada peringkat global, serantau dan kebangsaan yang mempunyai kandungan populasi yang tinggi majoriti spesies yang wujud semula jadi (Contoh: kawasan hutan berlumut dan hutan rawa).
- iii. HCV 3: Kawasan HSK yang berada di dalam atau mengandungi ekosistem yang Sangat Terancam, Terancam dan Jarang Ditemui (Contoh: jenut dan suaka hidupan liar).
- iv. HCV 4: Kawasan HSK yang menyediakan fungsi dan perkhidmatan ekosistem dalam keadaan kritikal.
- v. HCV 5: Kawasan HSK yang penting dalam membekalkan keperluan asas komuniti tempatan (Contoh: sumber makanan dan air).
- vi. HCV 6: Kawasan HSK yang bersifat kritikal kepada identiti budaya tradisi komuniti tempatan yang mempunyai kepentingan budaya, ekologi, ekonomi atau keagamaan yang dikenal pasti dengan kerjasama komuniti tempatan (Contoh: tanah perkuburan atau tempat suci dan kawasan pra sejarah).

JPNP telah menubuhkan sebanyak lima (5) buah HCVF sejak dari tahun 2012 hingga tahun 2015 yang mana setiap HCVF ini mengandungi pelbagai keunikan dan nilai-nilai kepentingannya yang tersendiri.

BIL	KOMPARTMEN	HUTAN SIMPAN	NAMA SPESIES
1	11	Gunung Benom (Lata Jarum)	<i>Rafflesia cantleyi</i>
2	-	Taman Negeri Endau-Rompin (Padang Tujuh)	<i>Livistona endauensis</i>
3	20	Pontian	<i>Bruguire hainesii</i>
4	13, 14 dan 59 (Sebahagian)	Lentang	<i>Shorea bentongensis</i>
5	1	Paya Pasir	<i>Eurycoma longifolia</i>

CENTRAL FOREST SPINE (CFS)

Rancangan Fizikal Negara (RFN) pertama yang telah diterbitkan pada tahun 2005 telah mengenal pasti strategi untuk pemuliharaan flora dan fauna serta kawasan sensitif alam sekitar (KSAS) menerusi objektif Dasar 19 supaya Central Forest Spine (CFS) diadakan sebagai tulang belakang kepada rangkaian KSAS. Penubuhan CFS diperkukuhkan lagi dalam Dasar 23 RFN Ke-2 yang menyatakan bahawa pengekalan kawasan berhutan untuk pemeliharaan dan pemuliharaan kepelbagaian biologi dilaksanakan melalui penyambungan empat (4) kompleks hutan utama yang telah dikenal pasti seperti berikut: 1. Banjaran Titiwangsa – Banjaran Bintang – Banjaran Nakawan 2. Taman Negara – Banjaran Timur 3. Tanah Lembap Pahang Tenggara, Tasik Chini dan Tasik Bera 4. Taman Negeri Endau-Rompin – Rizab Hidupan Liar Kluang Bagi merealisasikan objektif tersebut, satu pelan induk Rangkaian Ekologi CFS telah disediakan bagi tempoh 2010–2025 telah disediakan.

CADANGAN LANGKAH MITIGASI UNTUK MENGELAKKAN ATAU MENGURANGKAN IMPAK SOSIAL NEGATIF

i. Bekalan dan Kualiti Air

Melaksanakan perundingan sebelum aktiviti pengusahasilan dengan komuniti berkaitan untuk mengenal pasti punca air bukit dan menjamin bekalan dan kualiti air tempatan tidak terjejas. Sehubungan dengan itu, perlu dipastikan langkah RIL/EIA yang telah dicadangkan, dilaksanakan dengan berkesan khususnya berhubung dengan sumber dan punca air.

ii. Ekonomi Tempatan

Terdapat keperluan untuk memastikan semua langkah memulihara dan melindungi sumber hutan dipatuhi selaras dengan kehendak RIL, EIA dan MC&I. Penguatkuasaan lebih tegas ke atas capaian tanpa izin ke HSK perlu dilakukan. Sehubungan dengan itu, semua langkah memulihara dan melindungi sumber hutan perlu dipatuhi selaras dengan keperluan RIL, EIA dan MC&I. Kawasan hutan yang dikenal pasti mempunyai ciri nilai pemuliharaan tinggi (HCV), nilai estetik dan pelancongan, tidak boleh dibalok dan zon penampian sesuai diwujudkan. JPNP juga perlu menggalakkan komuniti tempatan diberi peluang pekerjaan dalam aktiviti pengusahasilan yang dilesenkan. Tambahan daripada itu, peluang untuk aktiviti hiliran yang menggunakan sumber bukan kayu yang mempunyai nilai ekonomi perlu dikenal pasti. Namun begitu, aktiviti hiliran ini perlu dipantau bagi memastikan tiada impak negatif kepada kesihatan ekosistem hutan. Terdapat keperluan untuk mendapatkan kerjasama agensi-agensi berkaitan dengan kerjasama JPNP bagi memenuhi keperluan pendidikan, kesihatan, telekomunikasi, pertanian dan perkara untuk tambah baik kualiti hidup komuniti Orang Asli. Capaian untuk perkhidmatan dan sokongan teknikal untuk aspek perlu disediakan oleh agensi-agensi berkaitan dengan sokongan JPNP.

iii. Kehidupan Sosiobudaya

JPNP perlu menyediakan bahagian laporan SIA yang relevan untuk JAKOA dan agensi lain serta NGO bagi membantu mereka mengendalikan program perlindungan pengetahuan dan kemahiran tradisi komuniti Orang Asli. Penggunaan pengetahuan sedemikian perlu didokumenkan untuk urusan pemberian pampasan yang adil.

iv. Tapak bersejarah dan budaya

JPNP perlu berunding dengan komuniti berkaitan untuk mengenal pasti dan melindungi tapak yang mempunyai nilai budaya, sejarah dan arkeologi yang penting di dalam hutan yang dikenal pasti, selaras dengan keperluan MC&I. Lokasi bagi tapak bersejarah dan budaya perlu dipetakan dan pengesahan lokasi perlu disokong dengan bukti yang merujuk kepada nilai sejarah dan budaya.

v. Keselamatan dan kesihatan

JPNP telah menyediakan pelan persekitaran kerja yang selamat dan sihat untuk semua kakitangan JPNP yang berkaitan dengan pengurusan dan pemeliharaan hutan. Pelan tersebut adalah seperti berikut:

- Untuk menyediakan tempat kerja dan sistem kerja yang selamat dan selesa kepada pekerja di Pejabat Hutan Daerah dan Bangunan Pejabat yang telah berdaftar dengan Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan
- Untuk bersama-sama mengurus penyelenggaraan tempat, kemudahan dan peralatan yang menjamin keselamatan dan kesihatan pekerjaan supaya ia tidak menimbulkan bencana keselamatan dan kesihatan pekerjaan
- Untuk memberi maklumat, arahan, latihan dan penyeliaan kepada semua pekerja mengenai cara untuk menjalankan tugas dengan selamat dan tanpa risiko kepada keselamatan dan kesihatan.
- Menetapkan sasaran objektif keselamatan dan kesihatan pekerjaan dan merancang program-program ke arah pencapaian tersebut serta menyediakan kemudahan-kemudahan kebajikan bagi semua pekerja.
- Untuk melaporkan semua kemalangan, penyakit, keracunan dan kejadian berbahaya di tempat kerja serta mengambil langkah-langkah untuk memastikan kejadian-kejadian tersebut tidak berulang lagi. Pelaporan Kemalangan dan Penyakit Pekerjaan perlu dilaksanakan bagi semua tempat kerja yang berdaftar bagi Borang JKPP 8 sebelum 31 Januari setiap tahun.

Selain itu, JPNP perlu bekerjasama dengan pelesen, JAKOA, Jabatan Kesihatan dan JKPP untuk mengurangkan impak operasi hutan ke atas kesihatan komuniti; seperti melindungi kualiti air daripada penyakit bawaan air dan mengurangkan pencemaran debu yang boleh mengakibatkan batuk dan penyakit mata. Untuk melindungi komuniti daripada penyakit berjangkit yang dibawa oleh pekerja hutan, pengurus FMU dan pemegang lesen perlu memastikan ancaman sedemikian dikurangkan. Pengurus FMU perlu bekerjasama baik dengan PERHILITAN untuk memantau hidupan liar di dalam HSK supaya sebarang gangguan ke atas komuniti dapat dikurangkan. JPNP juga perlu bekerja rapat dengan PERHILITAN untuk memantau hidupan liar di dalam HSK supaya sebarang gangguan ke atas komuniti dapat dikurangkan. Selain itu, JPNP perlu memantau keadaan jalan hutan melalui penyelenggaraan teratur dengan kerjasama pelesen bagi mengelakkan kerosakan jalan yang boleh membahayakan pengguna lain.

vi. Aktiviti Pemantauan Untuk Menilai Langkah Mitigasi/Peningkatan Selepas Langkah Mitigasi Dilaksanakan

Langkah pemantauan ini adalah termasuk pemantauan kepatuhan dan pemantauan impak. Oleh kerana impak sosial pengusahaan hutan atau penukaran hutan pada keseluruhannya hanya akan menjadi ketara selepas jangka masa yang panjang, maka pemantauan kepatuhan langkah mitigasi/peningkatan adalah penting dan perlu diberi keutamaan oleh JPNP. Dalam memantau kepatuhan tindakan mitigasi/peningkatan, kaedah penyemakan kepatuhan yang mudah dan praktikal daripada segi ekonomi harus digunakan. Pemantauan impak pula perlu diteliti bagi setiap kemungkinan impak negatif yang telah dikenal pasti hasil aktiviti operasi hutan. Pendekatan yang disenaraikan di bawah boleh dijadikan kaedah utama untuk pemantauan kepatuhan dan impak:

- a. Lawatan lapangan pasca pengusahaan perlu dilaksanakan untuk menjamin kepatuhan ke atas langkah mitigasi/peningkatan.
- b. Laporan bertulis atau lisan dengan bukti kukuh dari komuniti Orang Asli atau orang tempatan boleh membantu dalam memastikan kepatuhan ke atas langkah mitigasi/peningkatan.

- c. Gambar boleh digunakan sebagai bukti pelaksanaan langkah mitigasi/peningkatan yang disyorkan. Apabila gambar digunakan sebagai bukti pemantauan kepatuhan, tarikh dan masa gambar diambil perlu direkodkan.
- d. Penggunaan data imej satelit atau data daripada penerbangan dron boleh digunakan untuk pemantauan umum bagi kawasan yang terlibat bagi memantau impak kepada komuniti yang terkesan, sebagai contoh impak kepada bekalan air bersih kepada komuniti.